

1 Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπῆρε¹ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπε· πάτερ, ἐλίλυθεν (ἔχει φτάσει γ' ἐνικὸ Πρkm. τοῦ ῥ. ἔρχομαι μαθ. 12ο, 14ο, 16ο) ἢ ὤρα· δόξασόν² σου τὸν υἱόν, ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε, 2 καθὼς ἔδωκας (ἔδωκες γ' ἐνικὸ Ἄορ. 6' ῥ. δίδωμι, μαθ. 6ο, 7ο) αὐτῷ ἔξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. 3 Αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. 4 Ἐγὼ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον ἐτελείωσα ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω· 5 καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῆ δόξῃ ἢ εἶχον³ πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί. 6 Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου. Κοί ἦσαν καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας, καὶ τὸν λόγον σου **τετηρήκασι** (ἔχουν φυλάξει). 7 Νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι παρὰ σοῦ ἐστίν· 8 ὅτι τὰ ρήματα ἃ δέδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξήλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. 9 Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἔρωτῶ⁴· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἔρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοὶ εἰσι, 10 καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σὰ ἐστὶ καὶ τὰ σὰ ἐμὰ, καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. 11 Καὶ οὐκέτι εἰμι ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσι, καὶ ἐγὼ πρὸς σέ ἔρχομαι. Πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ᾧ δέδωκάς μοι, ἵνα ὤσιν⁵ ἐν καθὼς ἡμεῖς. 12 Ὅτε ἦμιν μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου· οὓς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο (χάθηκε· γ' ἐνικὸ Ἄορ. 6' Μ.Φ. τοῦ ῥ. ὄλλυμαι= χάνομαι, μάθ. 8ο) εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῆ¹ (ἐκπληρωθῆ). 13 Νῦν δὲ πρὸς σέ ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἑμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς.

Γραμματικὰ σχόλια

- ἐπῆρε**: γ' ἐνικὸ Ἄορ. (ἦρα) τοῦ ῥ. 6.Φ. ἐπαίρω (σικκῶνω ψηλά, ὑψώνω) (Μ.Φ. ἐπαίρομαι= ὑπερῖφανεύομαι, καυχῶμαι) σύνθετο: ἐπί + αἶρω (σικκῶνω)· βλ. μάθ. 10'. **φράσεις**: «*ἐπαρσις τῶν χειρῶν μου θυσίαν ἑσπερινήν*» (ψαλμός 140): «*ἐχθροῦ ταπεινῶν τὴν ἐπιρμημένην ὀφρύν*» (ιαμβικές καταβασίες Χριστουγέννων): «*ἐπαρσις σημαίας*» (ἡ ἀνύψωσι τῆς σημαίας): ἐπαρσις= ἀλαζονεία, ὑπερῖφάνεια. **ἄλλα σύνθετα/παράγωγα**: ἐξαίρω (ἀνεβάξω ψηλά, ἐπαυῶ), ἔξαρον (αὔξιμοι τῆς ἔντασις μετ' ἡν ὁποία ἐμφανίζεται κάτι), ἐξάρτησι (κρέασμα σέ σημεῖο πού προεξέχει σχέση ὑποταγῆς) (διαφορετικὸ τοῦ "ἐξάρτυσι"= τὰ ἀτομικὰ εἶδη τοῦ στρατιώτη), ἐξάρτημα (αὐτόνομο τμήμα μηχανικοῦ συνόλου), καθαίρω (καθαρίζω, ἐξαγνίζω), καθαροσι (καθαρισμός, ἀπαλλαγὴ ἀπὸ μιᾶς ὑγιᾶς, ἐπιβλαβῆ στοιχεῖα), καθαρός, ἄρδην (τελείως, ῥιζικά), ἀορτή, ἀέρας (ἀρχ. ἀίρ), μετέωρος, συνάρτησι, παράρτημα κ.ἄ.· **"αἶρω" διαφορετικὸ τοῦ "αἰρῶ"** (6.Φ. κυριεύω, συλλαμβάνω· Μ.Φ. αἰροῦμαι: ἐπιλέγω, ἐκλέγω), ἐξαίρω → ἐξαροσι· ἐξαίρω → ἐξαίροσι // καθαίρω → καθαροσι· καθαροσι → καθαροσι (ἐκδιώξι ἀπὸ ἀξιωμα, θέσι, τίτλο).
- δόξασον**: 6' ἐνικὸ προστακτ. ἐγκλισις Ἄορ. (ἐδόξασα) τοῦ ῥ. 6.Φ. δοξάζω (φρονῶ, νομίζω) τμῶ σέ ὑπέρτατο βαθμό)· Ἦνεστ. δοξάζω, Πρτ. ἐδόξασον, Μέλλ. δοξάσω, Ἀορ. ἐδόξασα.
- εἶχον**: α' ἐνικὸ Πρτ. (εἶχον) τοῦ ῥ. 6.Φ. ἔχω (κρατῶ, κατέχω)· Ἦνεστ. ἔχω, Πρτ. εἶχον, Μέλλ. ἔξω καὶ σχίσαι, Ἀορ. ἔσχον, Πρkm. ἔσχηκα, Ὑπερσ. ἐσχίκειν. **παράγωγα/σύνθετα**: ὀχυρός (ἀσφαλισμένος), ἐνεχυρόν, ἐκεχειρία, ἐνοχος, ἐξοχος, ἰνίοχος, μετοχή, ὑπεροχή, ἀνακωχή, ἐχέμυθος, ἐχέγγυος (ἀξιόπιστος), ἐχέφρων (συνετός), συνεχίς, νουνεχίς, πολιοῦχος, συνεκτικός, καχεκτικός (ἀσθενικός), ἔξις (συνήθεια), μέθεξις (συμμετοχή), εὐεξία, ἐξῆς, πλεονεκτῶ, σχέσις, σχεδόν, σχήμα, ἰσχύς, ἰσχυρός, ἀσχετος, κακουχία κ.ἄ.
- ἐρωτῶ**: α' ἐνικὸ Ἦνεστ. (ἐρωτῶ) τοῦ ῥ. 6.Φ. ἐρωτάω-ῶ [ἐρωτῶ γὰ μάθω κάτι· παρακαλῶ, ἱκετεύω (ἐδῶ μετ' τῆ 2" σημασία)]· Ἦνεστ. ἐρωτῶ, Πρτ. ἠρώτων, Μέλλ. ἐρωτήσω, Ἀορ. ἠρώτησα, Πρkm. ἠρώτηκα, Ὑπερσ. ἠρωτήκειν.
- ὤσιν**: γ' πληθ. ὑποτακτικῆς ἐγκλισις Ἦνεστ. τοῦ ῥ. εἰμί· βλ. μάθ. 25ο (γραμματικὴ).

Διαδίκτυα μαθήματα γὰρ τὴν κατανόησι τῆς ἐκκλησιαστικῆς γλώσσης

«Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού μίλησε ὁ Ὅμηρος ὡς τὰ σήμερα, μιλοῦμε, ἀνασαίνουμε καὶ τραγουδοῦμε μετ' ἡν ἴδια γλώσσα», Γιώργος Σεφέρης

πολεύω (ῥ. ποιητ., περιφέρομαι, ἀναστρέφομαι) → πόλος, πολιτικός.

πρέπω (ῥ., λάμπω, διαλάμπω, διακρίνομαι, ἐξέχω) → διαπρεπής, εὐπρεπής.

πτύον [οὔσ., τό, πτυάρι(ον)] → φτυάρι.

πτώσσω [ῥ., ἐπικ. καὶ Ἰων. (συγγ. τοῦ ῥ. πτήσσω)· συστέλλομαι ὑπὸ φόβου, δειλιῶ, εἶμαι περίφοβος] → πτοῦμαι, ἀπτόητος. (διαφορ. τοῦ ῥ. 'πτύσσω' = διπλῶνω).

Ὅμηρικὸ Λεξικό Ι. ΠΑΝΤΑΖΙΔΟΥ, ἔκδ. 1888

δίδωμι (Μ.Φ. δίδομαι)

θέματα -δω- (ἰσχυρό), -δο- (ἀσθενές)

παράγωγα/σύνθετα:

δότης, δῶρον, δωρεά, δόσις, δώρημα ("πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθεν ἐστὶν καταβαῖνον" ὀπισθάμβωνος εὐχή), δωρητός, δωροδοκῶ, δωσίδικος (αὐτός πού παραδίδει τὸν ἑαυτὸ του στὸν νόμο), δωτήρ, ἐκδοτος (πού παραδίδεται ἐξ ὀλοκλήρου σέ κάτι), ἐκδότης, δοτική, προδοσία, κληροδότημα, πλειοδοσία ...

σύνθετα ρήματα καὶ οὐσιαστικά:

ἀντιδίδωμι → ἀντίδωρον, **ἀποδίδωμι** (ἐπιστρέφω) → ἀπόδοσις

ἀνταποδίδωμι → ἀνταπόδοσις

διαδίδωμι → διάδοσις

ἐκδίδωμι → ἐκδοσις, ἐκδοτικός, **ἐνδίδωμι** (ὑποχωρῶ) → ἐνδοτικός

ἐπιδίδωμι (προάγομαι, προοδεύω σέ κάτι) → ἐπίδοσις

καταδίδωμι → καταδότης

μεταδίδωμι (δίδω σέ κάποιον μέρος ἀπὸ κάτι) → μετάδοσις

παραδίδωμι → παράδοσις, **προδίδωμι** → προδοσία

Ποιῆς ἀπὸ τῆς λέξεως τῆς στήλης Β' ἔχουν ἐτυμολογικὴ συγγένεια/κοινὴ ρίζα μετ' ἡν λέξεως τῆς στήλης Α'; Κυκλώστε τῆς σωστές.

Α'	Β'
δίδωμι	ἀνάδοχος, τροφοδοσία, ἐπίδομα, ἀντίδικος, πατροπαράδοτος

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

- ✚ Φθόγγοι και Γράμματα. Διαίρεση Φωνηέντων - Συμφώνων (μάθ. 1ο).
- ✚ Συλλαβές - Συλλαβισμός (μάθ. 2ο).
- ✚ Τόνοι - Πνεύματα (κανόνες τονισμού, άτονες και έγκλιτικές λέξεις) (μαθ. 3ο και 4ο).
- ✚ Τά δέκα μέρη του λόγου. Πτώσεις, γένη, αριθμοί, κλίσεις (μάθ. 5ο).
- ✚ Άρθρο. Ουσιαστικά (μάθ. 6ο).
- ✚ Ουσιαστικά πρώτης κλίσης (άσυναίρετα) (μάθ. 7ο).
- ✚ Ουσιαστικά πρώτης κλίσης (συνηρημένα). Ουσιαστικά δευτέρας κλίσης (άσυναίρετα) (μάθ. 8ο).
- ✚ Ουσιαστικά δευτέρας κλίσης (συνηρημένα, αττικόκλιτα) (μάθ. 9ο).
- ✚ Ουσιαστικά τρίτης κλίσης (μονόθεμα, διπλόθεμα) (μαθ. 10ο και 11ο).
- ✚ Επίθετα (διγενή και τριγενή). Κλίση των επιθέτων, δευτερόκλιτα επίθετα (μάθ. 12ο).
- ✚ Άπλα και συνηρημένα επίθετα. Δευτερόκλιτα συνηρημένα επίθετα. Τριτόκλιτα επίθετα (μάθ. 13ο).
- ✚ Τριτόκλιτα φωνηεντόληκτα, συμφωνόληκτα, άφωνόληκτα επίθετα (μάθ. 14ο).
- ✚ Ανώμαλα επίθετα (κλίση). Παραθετικά επιθέτων (μάθ. 15ο).
- ✚ Σχηματισμός παραθετικών. Κλίση ανώμαλων παραθετικών (μάθ. 16ο)
- ✚ Παραθετικά επιρρημάτων (μάθ. 17ο).
- ✚ Άντωνυμίες (τά έννεα είδη άντωνυμιών και πώς κλίνονται) (μαθ. 18ο έως 21ο).
- ✚ Αριθμητικά επίθετα (μάθ. 22ο).
- ✚ Αριθμητικά ουσιαστικά. Αριθμητικά επιρρήματα. Απαρέμφατο και Μετοχή (σχηματισμός) (μάθ. 23ο).
- ✚ Ρήματα: διάθεση, συζυγία, φωνή, χρόνος - έγκλιση, πρόσωπο, αριθμός (μάθ. 24).
- ✚ Τό βοηθητικό ρήμα 'είμι' (άρχικοί χρόνοι: κλίση Ένεστῶτος, Παρατατικού, Μέλλοντος) (μάθ. 25ο).

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

- ✚ Βασικές έννοιες. Διαίρεση του λόγου (πρόταση, περίοδος, ήμιπερίοδος) (μάθ. 10ο).
- ✚ Είδη προτάσεων (ως προς: τό περιεχόμενο, τήν ύπαρξη άρνησης ή όχι, τή σχέση με άλλες, τούς όρους της πρότασης) (μάθ. 11ο).
- ✚ Η πρόταση ως προς τό περιεχόμενό της (κρίσης, επιθυμίας, έρωτηματική, επιφωνηματική) (μάθ. 12ο).
- ✚ Η πρόταση ως προς τήν ύπαρξη άρνησης ή όχι (άρνητική, καταφατική). Η πρόταση ως προς τή σχέση της με άλλη ή άλλες προτάσεις (κύρια, δευτερεύουσα) (μάθ. 13ο).
- ✚ Η πρόταση ως προς τούς όρους της (άπλή, σύνθετη, έλλιπής, έπαυξημένη) (μάθ. 14ο).
- ✚ Οί κύριοι όροι της πρότασης (ύποκείμενο και κατηγορημα) (μάθ. 15ο).
- ✚ Συμφωνία των κυρίων όρων της πρότασης (ρήματος - ύποκειμένου, κατηγορουμένου - ύποκειμένου) (μάθ. 16ο).
Υμεις (Υ) δέ έστε (Ρ Συνδετ.) μάρτυρες (Κ). (Πρόταση κρίσεως, καταφατική, κύρια, άπλή) (Εσείς είστε μάρτυρες).
- ✚ Απρόσωπα ρήματα και άπρόσωπες έκφράσεις (μάθ. 17ο).
- ✚ Τό απαρέμφατο. Είδη απαρεμφάτου (έναρθρο - άναρθρο) (μάθ. 18ο).
Ούτως έδει (Ρ Απρόσωπο) παθειν (Αναρθρο Απρμφ. ως Υ στό Ρ) τόν Χριστόν (Υ του Απρμφ.) (Έτσι έπρεπε νά πάθει ό Χριστός).
- ✚ Ταυτοπροσωπία - Έτεροπροσωπία (μάθ. 19ο).
- ✚ Άναρθρο απαρέμφατο: είδικό - τελικό. Δοτική προσωπική (μάθ. 20ο).
Ο ούν όχλος (Υ) έλεγε (Ρ) βροντήν (Υ του Απρμφ.) γεγονέναι (Αναρθρ. Ειδικό Απρμφ. ως Α στό Ρ). (Έτεροπροσωπία) (Ο όχλος, λοιπόν, έλεγε ότι έγινε βροντή).
- ✚ Ρήμα: διαθέσεις - χρόνοι - έγκλίσεις (διάκριση διάθεσης και φωνής) (μάθ. 21ο).
- ✚ Ένεργητικά ρήματα: μεταβατικά και άμετάβατα, μονόπτωτα και δίπτωτα (μάθ. 22ο).
- ✚ Ένεργητική σύνταξη: άμεσο και έμμεσο άντικείμενο, σύστοιχο άντικείμενο (μάθ. 23ο).
Επέδειξεν (Ρ) αυτοίς (Έμμεσο Α) τάς χειρας (Άμεσο Α) και τούς πόδας (Άμεσο Α). (Ρήμα ένεργητικό, μεταβατικό, δίπτωτο) (Έδειξε σ' αυτούς τά χέρια και τά πόδια του).
- ✚ Παθητικά ρήματα. Μετατροπή παθητικής σύνταξης σε ένεργητική (μάθ. 24ο).
*Ο πατήρ (Υ) τιμήσει (Ρ) αυτόν (Α). (ένεργητική σύνταξη)
Αυτός (Υ) τιμηθήσεται (Ρ Παθ.) ύπό του πατρός (Ποιητικό Αίτιο). (παθητική σύνταξη)*
- ✚ Η μετοχή (επιθετική, κατηγορηματική, επιρρηματική) (μάθ. 25ο).
Εμέ θεωρείτε (Ρ) έχοντα (Κατηγορηματική Μετοχή) σάρκα και όστέα. (Βλέπετε ότι έγώ έχω σάρκα και όστέα), (ή μητχ. 'έχοντα' έξαρτάται από ρ. αισθήσεως 'θεωρείτε').